

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
--------------------	---

Część pierwsza

GLÓWNE PARADYGMATY FILOZOFII EGZYSTENCJALNEJ KIERKEGAARDA

I. OTWIERAJĄCA ANALIZA.

KIERKEGAARDOWSKA KRYTYKA HEGLA.

EGZYSTENCJA KONTRA SYSTEM	23
1. Egzystencjaliści wobec totalności systemu heglowskiego	24
1.1. Lew Szestow	25
1.2. Martin Buber	27
1.3. Mikołaj Bierdajew	30
1.4. Peter Wust	31
2. Kierkegaard wobec totalności systemu heglowskiego	33
2.1. Subiektywizacja kryteriów epistemologicznych	34
2.2. Pośrednia komunikacja prawdy	35
2.3. Indywidualny sposób egzystencji	36
2.4. „Panteizm”. To, co skończone i nieskończone	37
2.5. Obiektywna niepewność chrześcijaństwa	38
3. Kierkegaard versus Hegel – przed rewizją sporu	39
3.1. Egzystencja chrześcijanina	40
3.1.1. Obsesja kolektywizmu	40
3.1.2. Zgubny wpływ prasy	42
3.1.3. Pojedynczy versus pokolenie	43
3.1.4. Choroba wieku dziewiętnastego	45
3.1.5. Najpierw żyć, później filozofować	47
3.1.6. Romantyzm i to, co estetyczne	50
3.1.7. Choroba jaźni, która jest śmiercią	55
3.1.8. Etyczna odpowiedzialność egzystencji	58
3.1.9. Religijne wyzwolenie egzystencji	60

II. W GŁĘBI KONTINUUM.

KIERKEGAARDOWSKA KRYTYKA HEGLA.

WIARA KONTRA SYSTEM	68
1. Dialektyka wiary a dialektyka systemu	68
1.1. Sub specie aeternitatis	69
1.2. Kościół, państwo, polityka	71
2. Komunikacja religijna a system wiedzy obiektywnej	72
2.1. Zobiiektywizowana nieśmiertelność	75
2.2. Filozofia w działaniu. To, co subiektywne. Pasja wiary	77
3. To, co realne versus abstrakcja	81
3.1. Bezpośredniość, logika, prawda	86
3.2. Sokrates jako Nauczyciel prawdy	88
3.3. Jezus Chrystus jako Nauczyciel prawdy	90
3.4. System, wiara i grzech oraz historia powszechna	94
3.4.1. Błąd mediacji, absolutny cel i Paradoks Chrystusa	104
3.4.2. Prawda wewnętrzna i zewnętrzna. Abraham i Hegel	109
3.4.3. Filozofia Hegla i jej wrogość wobec chrześcijaństwa	114

Część druga

GŁÓWNE PARADYGMATY FILOZOFII SYSTEMU HEGLA

III. DIALEKTYKA AUTOKREACJI ABSOLUTNEGO DUCHA.

DYNAMICZNA KONCEPCJA ABSOLUTU	125
1. „Panteizm” idealistyczny	125
2. Bóg	128
3. Substancja	129
4. Absolut jako podmiot	131
5. Rozum jako cel procesu	134
5.1. Idea absolutnego Ja	135
5.2. „Geist” jako żyjący Absolut	136
5.2.1. Negacja	139
5.2.2. Mediacja	140
5.2.3. Synteza	141
5.2.4. Sceptycyzm	143
5.2.5. Logika dialektyczna	144
5.2.5.1. Fichte	145
5.2.5.2. Kierkegaard	146

5.2.5.3. Hegel	146
5.2.5.4. Schelling	147
6. Stadia rozwoju Absolutu	148
6.1. Logika	148
6.2. Przyroda	149
6.3. Duch	150
 IV. IMMANENTNA DYNAMIKA ŚWIADOMOŚCI.	
REKONSTRUKCJA DOŚWIADCZENIA	152
1. Dialektyka świadomości	152
1.1. Pewność zmysłowa, czyli „to oto” i mniemanie. Komentarz ...	154
1.2. Postrzeżenie, czyli rzecz i złudzenie. Komentarz	157
1.3. Siła i rozsądek, zjawisko i świat nadzmysłowy. Komentarz ...	161
2. Samoświadomość i samowiedza jako dialektyczne doświadczenie	167
2.1. Dialektyka pana i niewolnika	168
2.2. Dialektyka samowiedzy	169
2.2.1. Stoicyzm	169
2.2.3. Sceptycyzm	169
2.2.4. Świadomość nieszczęśliwa	170
3. Meandry rozumu dialektycznego	172
3.1. Rozum obserwujący. Komentarz	172
3.2. Urzeczywistnianie się rozumowej samowiedzy przez nią samą. Komentarz	173
3.3. Indywidualność, która dla siebie samej jest realna sama w sobie i dla siebie. Komentarz	175
 V. CZŁOWIEK W WIELKIM TEATRZE DZIEJÓW.	
INTERPRETACJA RELACYJNO-PROCESUALNA	178
1. Uświadomiona wolność państwa	178
1.1. Poppera krytyka Hegla	180
1.2. Marksa krytyka Hegla	181
1.3. Avineriego krytyka Hegla	182
2. Boska i etyczna wola państwa	183
2.1. Prawo jako uświadomiona wolność	184
2.2. Dialektyka rewolucyjna	187
2.3. Jednostkowość człowieka a państwo	188
2.3.1. Rozumność wolnej woli	190
2.3.2. Samolegisłacja	192

2.3.2.1. Spekulacja prawna w Grecji – Platon	194
2.3.2.2. Spekulacja prawna w Rzymie – Cynceron	196
2.3.2.3. Uświadomiona wolność narodu niemieckiego	197
2.3.2.3.1. Wolność sumienia a bluźnierstwo	198
2.3.2.3.2. Religijna wolność a racjonalne państwo	198
2.3.2.3.3. Wolność Kościoła i wyznań a państwo	199
3. Rekapitulacja	201
VI. SPEKULATYWNY SYSTEM A CHRZEŚCIJAŃSTWO.	
RACJONALNA TEOLOGIA HEGLA	202
1. Fideistyczny idealizm albo religijność systemu	202
1.1. Dialektyczna tajemnica Trójcy Świętej	204
1.2. To, co skończone i Nieskończone	205
1.3. Mistyczny „panteizm”	206
1.3.1. Królestwo Ojca w posłanym Synu	207
1.3.2. Przewyciężany świat	209
2. Dialektyka spekulatywna i poznanie Boga	210
2.1. Dobro i zło w człowieku	211
2.2. Dobro i zło w poznaniu	213
2.3. Poznanie jako warunek pojednania	216
2.3.1. Chrystus: Bóg-Człowiek	218
2.3.2. Miłościwy Bóg	219
2.3.3. Świadomość aż po śmierć	220
2.3.4. Duch w peregrynującej Wspólnocie Kościoła	222
2.3.5. Sakrament Chrztu	224
2.3.6. Sakrament Komunii – Ołtarza	225
3. Rekapitulacja	226
Część trzecia	
NIEUNIKNIONA KONTROWERSJA	
VII. ZAMYKAJĄCA ANALIZA.	
HEGLOWSKA KRYTYKA KIERKEGARDA.	
SYSTEM „KONTRA” EGZYSTENCJA	233
1. Dialektyczny rozbrat	233
1.1. Dialektyka rozumu historycznego	237
1.1.1. Hegel	237

1.1.2. Kierkegaard	239
2. Dialektyczny rozbrat: uszczegółowiona kontynuacja	247
2.1. Dialektyka rozumu spekulatywnego	247
2.1.1. Kierkegaard. Niedocieczona prawda egzystencji. Głos za indywidualnością	248
2.1.2. Hegel. Spekulatywna racjonalność jako rezonans tego, co rzeczywiste	258
VIII. DIFFERENTIA SPECIFICA: HEGEL – KIERKEGAARD. SYSTEM JAKO WYRAZ SWOISTOŚCI PARADYGMATU FILOZOFICZNO-TEOLOGICZNEGO	268
1. Indywidualizm – państwo – wolność	268
1.1. Wolność i religia	271
1.2. To, co świeckie i to, co religijne	272
1.3. Mediacja wspólnoty	274
2. Chrystus – rozum – wiara	277
2.1. Myśli i uczucia	279
2.2. Pojęcia i wiara	283
2.3. Rozum i wiara	286
2.4. Duch Święty i Wspólnota Duchowa	294
2.5. Obiektywna doktryna i egzystencjalna komunikacja	295
3. Rekapitulacja: godność człowieka – dwa punkty widzenia	296
Zakończenie	299
Summary: Hegel – Kierkegaard. Philosophical-Theological Controversy. Critical Commentary of The Main Works	309
Wykaz prac cytowanych	313
Indeks nazwisk	322